

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 – 2008 навчальний рік

III етап  
8 клас

Українська мова

5 балів

I. Відповіді на тестові завдання закритої форми

II Відповіді на тестові завдання відкритої форми.

- 1 Напишіть твір-роздум (обсягом близько півтори сторінки) на одну із запропонованих тем, використовуючи приклади із власного досвіду та художньої літератури. Для висловлення думок послуговуйтесь односкладними реченнями та реченнями із звертаннями, вставними словами, однорідними членами речення (по одному прикладу таких речень позначте хвилястою лінією)

**Вік живи — вік учись.**

**Не шукай краси, а шукай доброти.**

**Я хочу правді бути вічним другом і ворогом одвічним злу (Василь Симоненко).**

8 балів

2. Запишіть речення, поставте пропущені розділові знаки. Зробіть синтаксичний розбір одного з речень, підкресліть члени речення, надпишіть над ними частини мови. Виконайте комплексний аналіз (фонетичний, морфологічний, морфемний, словотвірний) виділеного слова.

**Людина багата не золотом а наприклад добром (Панас Мирний).**

**Батьку мій лебедю білий сум не пускай на поріг (І. Гребенко).**

**Люди різних поколінь діди батьки діти усі прагнуть волі й незалежності для своєї Вітчизни.**

5 балів

3. Запропонуйте своєму приятелю з-за кордону, який вивчає українську мову, шість варіантів поширених звертань до незнайомої людини.

2 бали

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
9 клас

Українська література

I. Відповіді на тестові завдання закритої форми 5 балів

II. Відповіді на тестові завдання відкритої форми.

1. Напишіть твір (обсягом близько півтори сторінки) на одну із запропонованих тем:  
**«Епічна поезія не так-то легко зникає там, де її тасмне джерело лежить в народній душі» (В. Ягич про «Слово о полку Ігоревім»). «Життєдайна джерелиця літературної криниці Григорія Сковороди». «Найкращий «поетичний» доробок Григорія Квітки—Основ'яненка - повість «Маруся». «Вогник, запалений Іваном Котляревським, не згасне».**

6 балів

2. Дайте відповіді називними реченнями на бліц-запитання та двома-трьома реченнями на одне із трьох запитань з теорії літератури.

Бліц-запитання

**Які є жанри народної драматургії?**

**Твори яких жанрів є у Біблії?**

**Назви яких творів перекладної світської літератури найбільш відомі?**

**Про які історичні персонажі йдеться у «Слові о полку Ігоревім»?**

**Основоположником якого виду літератури є Іван Вишенський? Які назви найбільш популярних зразків козацьких літописів відомі сьогодні?**

**Які жанри драматургії були поширені до XIX століття? Завдяки яким творам Григорій Сковорода популярний і сьогодні? Які визначальні ознаки жанру «Енеїди» Івана Котляревського?**

3 бали

Із погляду теоретика літератури

**Які особливості просвітницького реалізму як творчого методу? (На прикладі творчості Івана Котляревського).**

**Які основні ознаки має силабо-тонічний вірш? (На прикладі поеми «Енеїда» Івана Котляревського).**

**Чому повість «Маруся» Григорія Квітки-Основ'яненка належить до сентиментальних творів?**

2 бали

У лабораторії дослідника літератури.

Спробуйте уявити себе на кілька хвилин дослідником - першовідкривачем та інтерпретатором давніх текстів. Подумайте, коли такі віршовані тексти могли з'явитися. Згадайте стильово-стилістичні ознаки (тему, основну думку, риморитмічні та мовні особливості тощо). Складіть і запишіть план усного висловлювання «Аналіз поезії «Про жінок» К. Зіновієва.

Добре і жінці вміють працювати,  
котрі хочуть хліб на зиму надбати.  
Випаде чи ні хоч одна третина,  
заболить, однак, при схилинні спина. І  
І палимі теж сонцем у роботі,  
аж, бува, цілком потопають в поті.  
Інший без води в полі занеможе,  
то такому ти дай рятунок, Боже. Руки  
у жінок чорні, як земляця,  
та найгірше те, що чорніють лица.  
Іншого також лиха не минути -  
перетерплять все це замість покути.  
Бачиш, Боже, сам ти жінок страждання,  
їх охорони від того карання.

4 бали

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
10 клас  
Українська література

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
10 клас  
Українська мова

I Відповіді на тестові завдання закритої форми. 5 балів

II Відповіді на тестові завдання відкритої форми.

1 Напишіть **відгук на драму «Украдене щастя» І.Франка** (обсягом близько двох сторінок). Уведіть у текст складні речення з різними видами зв'язку (одне з них позначте хвилястою лінією)

8 балів

2. За поданою схемою побудуйте речення на тему

**«Немає щастя - можна жити без.**

**В душі людській, крім видимого неба,**

**Є одинадцять всяческих небес» (Л.Костенко).**

## I 1 : 1 Ъ (що ), а тому ( ).

Зробіть повний синтаксичний розбір складеного вами речення (підкресліть члени речення, надпишіть частинами мови, якими вони виражені, дайте загальну характеристику всій конструкції та її компонентам),

5 балів

3 Виберіть з-поміж запропонованих сполучень слів фразеологізми, запишіть їх і доберіть до них слова - синоніми

1

**Боліти душою, болісне сприймати почуте, теплота душі, душа провалилася, камінь спотикання, камінна дорога, низько кланятися, низинне село, показний хлопець, показати спину, розуму ні на шило, розумовий кругозір, історичний світоч, світити в очі, холоне душа, холодний погляд, чудеса в решеті, чудесний день, розкішне волосся, доки волосся на долоні виросте**

2 бали

I. Відповіді на тестові завдання закритої форми. 5 балів

II. Відповіді на тестові завдання відкритої форми .

1. Напишіть твір (обсягом близько двох сторінок) на одну із запропонованих тем:

- **«Терентій Пузир у світовій галереї літературних скнар» (за комедією «Хазяїн» Івана Карпенка- Карого).**

- **«Природний» світ і світ «неприродних» людських стосунків у повісті «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького».**

- **«Яка велична тут природа, яке тут первісне життя!» (За повістю «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського).**

6 балів

2. Перепишіть умову перших двох завдань бліц—опитування і виконайте їх, дайте відповіді називними реченнями на решту запитань та двома-трьома реченнями на одне із запитань з теорії літератури.

Бліц-опитування

- **Посаджайте розташовані у двох колонках прізвища письменників та назви міст, де вони поховані.**

**Михайло Коцюбинський**

**Полтава**

**Панас Мирний**

**С.Карлюжино поблизу хутора Надія**

**Іван Франко**

**Чернігів**

**Іван Карпенко-Карий**

**Львів**

- **Посаджайте розташовані у двох колонках прізвища письменників і жінок, які відіграли важну роль у житті митців.**

**Павло Грабовський**

**Юзефа Дзвонковська**

**Іван Франко**

**Надія Тарковська**

**Іван Карпенко-Карий**

**Надія Сигида**

- **Яка історична пісня вам запам'яталась найбільше?**

- **Який характер конфлікту повісті «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького?**

- **Хто є автором твору «Хмари» - одного з перших українських романів про життя інтелігенції?**

- **Яку назву мав нарис, що ліг в основу роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного та Івана Білика?**

- **Хто є автором слів: «Театр - школа, актор - учитель, сцена - мій кумир, театр - священний храм для мене»?**

- **Які дійові особи новели «Intermezzo» Михайла Коцюбинського?**

- **Яку основну проблему порушено у драмі «Украдене щастя» Івана Франка?**

3 бали

Із погляду теоретика літератури

- **Що переважає у зображенні побуту Кайдашів - гумор чи сатира? Назвіть приклади засобів комічного у творі.**

- **Які композиційні особливості роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного та Івана Білика?**

- **Чим різняться поняття *прототип* і *художня типізація*? (На прикладі комедії «Хазяїн» Івана Карпенка-Карого).**

2 бали

3. У лабораторії дослідника літератури...

Спробуйте себе уявити на кілька хвилин дослідником та інтерпретатором ліричного твору, який вивчили напам'ять. Складіть і запишіть план аналізу цієї поезії.

4 бали

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
11 клас  
Українська мова

Відповіді на тестові завдання закритої форми.

5 балів

II. Відповіді на тестові завдання відкритої форми .

Напишіть твір-роздум дискусійного характеру (обсягом близько двох сторінок) на одну із запропонованих тем, використовуючи як аргументи приклади з власного життєвого досвіду, художньої літератури. Уведіть у текст твору складні речення з різними видами зв'язку (одне з них позначте хвилястою лінією)

- «Людина не вічна на цій землі, а діла, які вона залишає по собі, - ото корінь життя людського...» (Іван Цюпа).
- « Рідний край ширіше любити научас розлука» (Леся Українка).
- « Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок.  
Є тисячі ланів, але один лиш мій» (Василь Симоненко).

8 балів

2. За поданою схемою побудуйте речення на тему «Усе прекрасне — то з любові»

[ , ( ), ] , [ ], щоб ( ), але [ ], щоб ( ).

Зробіть повний синтаксичний розбір складеного вами речення (підкресліть члени речення, надпишіть частини мови, якими вони виражені, дайте загальну характеристику всій конструкції та її компонентам).

5 балів

3 Побудуйте із запропонованими словами словосполучення, щоб показати відмінність між лексичними значеннями слів.

**Модерний/модерністський, прозаїчний/прозовий, віршований/віршовий, стилізований/стилістичний/стильовий, трагедійний/трагічний.**

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
11 клас

Українська література

I. Відповіді на тестові завдання закритої форми. 5 балів

II. Відповіді на тестові завдання відкритої форми

1. Напишіть твір (обсягом близько двох сторінок) на одну із запропонованих тем:

- «Немає в світі таких ідей, за які можна було б заплатити людським життям - чужим чи власним» (за творчістю Миколи Хвильового).
- «Усім своїм єством хотілося бути корисним народові» (за творчістю Остапа Вишні).
- «Обиймо душі від злости і станьмо як одна сім'я» (за романом «Жовтий князь» Василя Барки).
- «Державне поле треба корчувати, щоб виросла на ньому благодать» (за творчістю Івана Кочерги).
- «Хто ж іще у двадцятому віці володів даром всебачення і просвітництва?» (За творчістю Олександра Довженка).

6 балів

2. Перепишіть умову перших двох завдань бліц—опитування і виконайте їх. Дайте відповіді називними реченнями на решту запитань та двома-трьома реченнями розкрийте зміст одного з трьох тверджень з теорії літератури.

Бліц-опитування

- **Поснайте розташовані у двох колонках прізвища письменників та їх псевдоніми.**

Іван Нечуй-Левицький	Фігільов
Іван Карпенко-Карий	Рудченко
Панас Мирний	Косач
Леся Українка	Очерет
Василь Барка	Губенко
Остап Вишня	Тобілевич
Микола Хвильовий	Левицький

- **Поснайте розташовані у двох колонках прізвища письменників та назви міст, у яких обірвалась їх стежка життя.**

Юрій Яновський	Москва
Улас Самчук	Нью-Йорк
Євген Маланюк	Торонто
Олександр Довженко	Київ

- **Що означає слово *вальдинени*, яке слугує назвою однойменного роману Миколи Хвильового?**

- **Яке лексичне значення слова *барка*?!**

- **Кого Микола Бажан назвав «майстром залізної троянди»?**

- **Який герой із самостійно прочитаного твору Івана Кочерги сподобався вам найбільше?**

- **Якій кіностудії присвоєно ім'я Олександра Довженка?**

- **Як називається район Тернопільської області, у якому створено музей Уласа Самчука?**

- **Яким прикметником визначається характер конфлікту комедії «Мина Мазайло» Миколи Куліша?** 3 бали

Із погляду теоретика літератури

- **Еволюція жанру новели в українській літературі (за творчістю Миколи Хвильового, Юрія Яновського).**

- **Роман-хроніка як вид роману в українській літературі (за творчістю Уласа Самчука).**

- **Види комічного у драмі «Мина Мазайло» Миколи Куліша.**

2 бали

3. У лабораторії дослідника літератури ...

Спробуйте уявити себе на кілька хвилин дослідником та інтерпретатором одного з ліричних творів Євгена Маланюка. Складіть і запишіть план аналізу цієї поезії.

4 бали

XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
8 клас  
Українська література

I Відповіді на тестові завдання закритої форми

5 балів

II Відповіді на тестові завдання відкритої форми.

Напишіть твір (обсягом близько півтори сторінки) на одну із запропонованих тем:

- «Народна пісня - духовний скарб українського народу»,
- «Моторні сини і внуки! Читайте байку - для науки»(Леонід Глібов).
- «Уроки моралі у літописі «Похід князя Ігоря Святославича на половців у 1185 році»,
- «Щастя - не в грошах» (за творчістю Івана Карпенка-Карого).
- «Мій поклик: праця, щастя і свобода» (за творчістю Івана Франка).
- «Навчав нас Борис Грінченко, як треба людей любити».

6 балів

Дайте відповіді на бліц-запитання називними реченнями та двома-трьома реченнями на одне із трьох запитань з теорії літератури.

Бліц - запитання

- Який епітет ви запропонували б до словосполучення *українська пісня*?
- Яка визначальна риса характеру руських воїнів? (За літописним оповіданням «Похід князя Ігоря Святославича на половців у 1185 р.»).
- Хто є головним героєм байки «Пан та Собака» Петра Гулака-Артемівського?
- Кого замаскував Євген Гребінка у алегоричному образі човна з однойменного твору?
- Хто був отаманом козаків? (За творчістю Тараса Шевченка).
- Який твір Леоніда Глібова вважається «перлиною української лірики»?
- Кого висміяв Степан Руданський у творі «Добре торгувалось»?
- У чому сенс життя Калитки? (За твором «Сто тисяч» Івана Карпенка-Карого)?
- Тему чи основну думку твору розкриває назва оповідання Бориса Грінченка «Сам собі пан» ?

3 бали

Із погляду теоретика літератури.

- Чому літописне казання «Похід князя Ігоря Святославича на половців у 1185 році» вважається історичною та літературною пам'яткою?
- Чому поняття *мораль* і *байка* є нероздільними?
- Які засоби творення комічного використав Борис Грінченко у оповіданні «Сам собі пан»?

2 бали

3. У лабораторії дослідника літератури...

Спробуйте уявити себе на кілька хвилин дослідником та інтерпретатором ліричного твору письменника-земляка. Складіть і запишіть план усного висловлювання «Аналіз поезії «Балада про Тернопіль» Віри Паранової».

Терен, терен в чистім полі.  
Стигне віття охолоче.  
Вітер його колихає,  
Сум над полем розвіває.  
А журба, мов птах підбитий  
Плаче в небі, квилить в житі.  
Терен в полі, терен всюди,  
Де ходили вільні люди,  
Де стояли їх оселі,  
Линули пісні веселі.

То-піль-че!  
Серце біль пече.  
Час, як вода,  
тече.

Життєдайна сила волі  
Нищить терен в чистім полі,  
На уламках і руїнах  
Зводить замок старовинний.  
Мури-міць, немов із криці,  
Він облоги не боїться.

За свої могутні стіни  
Заховав людей невинних.  
Відродилось згине місце;  
Розцвіло на ньому місто

Тернопіль!

Слава на віки!

Час, наче плін ріки.

Серцю рідне все до болю:  
Понад озером тополі,

Навесні свічки каштанів  
Стигнуть в ранішнім тумані,  
А під осінь красить місто  
Горобинове намисто.

Вічне небо над водою.

Вічна радість із журбою.  
Замок, наче дух високий,  
Захищає мир і спокій

4 бали

**XXII Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури  
2007 - 2008 навчальний рік  
III етап  
9 клас  
Українська мова**

I. Відповіді на тестові завдання закритої форми.

5 балів

II. Відповіді на тестові завдання відкритої форми.

1. Вдумливо прочитайте подані висловлювання. Напишіть твір-роздум дискусійного характеру (обсягом близько півтори сторінки) на одну з тем, використовуючи приклади із власного досвіду, художньої літератури. Для висловлення думок послуговуйтесь складносурядними, складнопідрядними та складними безсполучниковими реченнями (по одному прикладу таких речень позначте хвилястою лінією)

**Дав слово - дотримай його.**

**Від теплого слова і крига скресне.**

**І від солодких слів буває гірко.**

**Більше діла — менше слів.**

**8 балів**

2. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Побудуйте його структурну схему. Зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над ними частини мови, дайте характеристику всій конструкції та її компонентам як простим реченням)

**Для мене багато не треба  
щоб серце забилося раптово  
лиш хочеться рідного неба  
та матері лагідне слово**

(Д. Луценко)

**5 балів**

3. Укладіть із десяти слів етнокультурознавчий словник «Різдвяні атрибути».

2 бали